

Stručni rad

FINOMOTORIKA KOD DJECE S POSEBNIM POTREBAMA

Dolores Malić

Osnovna šola Frana Roša Celje, Slovenija

Sažetak:

Djeca s posebnim potrebama predstavljaju djecu koja su aktivno uključena u svakodnevni život i rad u vrtiću. Stručna i stručna integracija djece s posebnim potrebama u svim područjima kurikuluma omogućuje njihov optimalan razvoj u svim područjima razvoja. Važno im je pružiti što više raznolikih iskustava s kojima će moći aktivno i iskustveno istraživati i stjecati nova znanja, znanja i vještine. Rad s djecom s posebnim potrebama uključuje različite načine i pristupe koji proizlaze iz njihovih potreba i koje odrasli moraju prepoznati i uzeti u obzir prilikom planiranja rada i aktivnosti. Fina motorika je važno područje razvoja djeteta koje pridonosi njegovom napretku u svim područjima aktivnosti i svakodnevnom životu.

Načini i pristupi za razvoj finih motoričkih sposobnosti mogu se implementirati kroz igru, svakodnevno aktivnosti ili uz unaprijed izrađena didaktička pomagala, koja mogu biti izrađena od raznih materijala. Pravilno odabrani materijali i razvijena nastavna sredstva, u kombinaciji s odgovarajućim metodama rada, dovoljno će motivirati djecu i potaknuti ih na kreativnost, istraživanje i stalnu znatiželju.

Ključne riječi: fina motorika, djeca s posebnim potrebama, predškolski odgoj.

1. Uvod

Razvoj djeteta je intenzivan i dinamičan proces koji se neprestano mijenja u svim područjima njegova života. To je sveobuhvatan proces i odvija se istodobno s tjelesnim rastom i sazrijevanjem funkcija u društvenom okruženju. Važan razvoj je motorički razvoj koji je međusobno povezan s tjelesnim, emocionalnim, kognitivnim i socijalnim razvojem [3]. Dijete se u kretanju uči i razvija, stoga je važno iskustvo i primjereni poticaji koje mu odrasli pružaju u ranom djetinjstvu. Fina motorika, koja uključuje male pokrete malih mišićnih skupina koje pokreću fini pokreti ruku, stopala, prstiju, zapešća i lica, važna je za obavljanje teških, delikatnih aktivnosti i zadataka [1]. Djeci je potrebno pružiti što više iskustava, izazova i materijala koji će potaknuti njihovu finu motoriku. Fina motorika omogućuje djeci obavljanje svakodnevnih zadataka, od hranjenja, vezanja vezica, crtanja, šišanja škarama [3]. Finomotorika omogućuje kreativno izražavanje kroz igru i razne aktivnosti. Djeca će postići veću samostalnost, a time i mogućnost da se brinu o sebi i svojim potrebama [6].

2. Središnji dio

Razvoj fine motorike značajno utječe na razvoj sve djece, a posebno djece s posebnim potrebama. Za njihov optimalan razvoj potrebno im je osigurati što više različitih poticaja, aktivnosti i materijala. Nastavnim planom i programom [2] ugrađeno je načelo jednakih mogućnosti i poštivanja različitosti među djecom, pri čemu je važno voditi računa o individualnim razlikama u razvoju i učenju te povremenom uključivanju djece s posebnim potrebama u redovne odjele vrtića. Prepoznavanje posebnih potreba djece znači odgovarajuću spremnost da se odgovori na njihove posebne potrebe, pri čemu je potrebno usmjeravanje u individualnom razvoju pojedinca [5].

Djeca s posebnim potrebama sposobna su za učenje i razvoj u svim područjima, stoga je važno da budu uključena u sve aktivnosti i aktivnosti u svim segmentima života u vrtiću. Mogućnost izbora, pristup materijalima, resursima i aktivno uključivanje značajno utječu na optimalan razvoj djece [1]. Uloga odraslih je vrlo važna, posebno uloga stručnjaka u odjelu, gdje timski rad doprinosi uspješnom razvoju i uključivanju djece s posebnim potrebama. Zato im treba ponuditi što više aktivnog i iskustvenog učenja, što će potaknuti njihov razvoj u svim područjima.

Motoričke vještine značajno utječu i povećavaju socijalne vještine na uključenost u vršnjački rad i igru, što zauzvrat povećava djetetovo samopouzdanje. Pomažu djetetu da postigne samostalnost i samostalnost, na pr. obuje cipele i zakopčava cipele, zakopčava gumbice ili patentni zatvarač na odjeći. Finomotorika mu omogućuje da bude kreativan u izražavanju svojih ideja kroz razne aktivnosti u svim područjima. Landy i Buridge [4] ističu da se fina motorika razvija kroz svakodnevne aktivnosti od djetinjstva do adolescencije. Pritom tijelo mora proći kroz mnoge razvojne procese, pri čemu zrelost središnjeg živčanog sustava ima najveći utjecaj na pravilan razvoj fine motorike. Uz finu motoriku dijete će razviti određene vještine kao što su: koncentracija, rješavanje problema, osjećaj za red, što je temelj za kasniji razvoj grafomotorike [2]. Neka istraživanja su pokazala vezu između fine motorike i kasnijeg školskog uspjeha djeteta. Djeca su postigla više ocjene iz pojedinih predmeta, a imala su i manje problema, jer su u predškolskom razdoblju imala razvijeniju finu motoriku, koja se uglavnom odnosila na pisanje i crtanje [6]. Kasniji uspjeh u matematici i čitanju ispitivan je kroz testove u dva segmenta: vizualno-motorička koordinacija, koja uključuje fino

motoričke operacije s vizualizacijom, i vizualno-prostorna integracija, koja koristi finu motoriku za kreiranje mentalnih predstava slika i njihovog mapiranja.

Zakon o usmjerenju djece s posebnim potrebama djecu s posebnim potrebama definira u nekoliko skupina. To su djeca s intelektualnim teškoćama, slijepa i slabovidna djeca, gluha i nagluha djeca, djeca s govorno-jezičnim smetnjama, tjelesno invalidna djeca, dugotrajno bolesna djeca, djeca s teškoćama u učenju, djeca s autizmom i djeca s emocionalnim poremećajima invalidnosti. i poremećaji u ponašanju koji zahtijevaju prilagođenu provedbu obrazovnih programa uz dodatnu stručnu pomoć ili prilagođene programe obrazovanja ili programe specijalnog obrazovanja. Djeca s posebnim potrebama mogu učiti i napredovati u svim područjima, stoga je važno da ta djeca sudjeluju u svim područjima života u vrtiću. Moraju moći aktivno sudjelovati s djecom u odjelu. Pristupi u radu su specifični, što znači da se temelje na njihovim potrebama i sposobnostima, te planiranju i provođenju odgojno-obrazovnog rada uvažavajući osobine djece.

Djeca neprestano istražuju, manipuliraju i uče o materijalima, transformiraju ih i otkrivaju nove mogućnosti za igru. Tehničke aktivnosti nude bezbroj mogućnosti i načina razvoja fine motorike kod djece, dio su svakodnevice u vrtiću. Važan dio toga su djeca s posebnim potrebama, kojima su potrebni različiti i raznoliki poticaji za optimalan razvoj fine motorike. Didaktičkim pomagalima izrađenim od različitih materijala i samog materijala željeli smo potaknuti razvoj fine motorike kod djece s posebnim potrebama. Neke aktivnosti u kojima koristimo finu motoriku:

- ✓ drži bojice, četke, olovke;
- ✓ pranje suđa;
- ✓ rezanje voća i povrća;
- ✓ predanost;
- ✓ sastavljanje kocki;
- ✓ lijepljenje i šišanje;
- ✓ pranje i pranje zubi;
- ✓ korištenje pribora za jelo;
- ✓ patentni zatvarači i gumbi za kopčanje;
- ✓ nizanje predmeta na konac;
- ✓ brisanje prašine / stolova / podova;
- ✓ Zaključavanje i otključavanje vrata/razne brave.

Fino motorika je neophodna za svladavanje i izvođenje svakodnevnih i školskih zadataka i zadataka. Djetetovo samopoštovanje može patiti zbog nesposobnosti za obavljanje ovih zadataka i dužnosti, njegov ili njezin školski uspjeh je ugrožen, a njegova ili njezina sposobnost igre je ograničena. Također, djeca s finim motoričkim problemima teško razvijaju odgovarajuću samostalnost u brizi o sebi [samostalno odijevanje, cipelarstvo, pranje i jelo].

Svako dijete ima jedinstven tempo razvoja, no ipak je dobro znati glavne razvojne prekretnice na temelju kojih možemo pratiti djetetov razvoj. Ove prekretnice nam govore što bi djeca trebala naučiti u određenom razvojnom razdoblju ili. što možemo očekivati od njih u određenoj dobi.

3. Zaključak

Djeca po svojoj prirodi imaju želju istraživati, otkrivati i promatrati svijet oko sebe. Okoliš im nudi nebrojene mogućnosti da pronađu načine i što da istraže i o čemu uče. U tome mi odrasli imamo važnu ulogu u približavanju raznolikih i aktivnih iskustava svoj djeci kroz različite aktivnosti koje će promicati njihov svestrani razvoj. Tehničke aktivnosti u vezi s drugim područjima nude mogućnosti iskustvenog i aktivnog učenja, gdje djeca upoznaju i rukuju različitim materijalima, testiraju ih, mijenjaju i razvijaju svoje potencijale. Važno je voditi računa o svakom pojedinom djetetu, omogućiti mu razne aktivnosti i uključiti ga u sva područja.

4. Literatura

- [1.] Čas, M., Kastelic, L. in Šter, M. [2003]. Navodila h kurikulu za vrtce v programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za otroke s posebnimi potrebami. Ljubljana.
- [2.] Kurikulum za vrtce [1999]. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- [3.] Marentič Požarnik, B. [2003]. Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: DZS.
- [4.] Marjanovič Umek, L., Kroflič, R., Videmšek, M., Kovač, M., Kranjc, S., Saksida, I., Vrlič, T., Denac, O., Zupančič, T., Krnel, D. in Japelj Pavešič, B. [2001]. Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorja.
- [5.] Opara, B. [2005]. Otroci s posebnimi potrebami v vrtcih in šolah: vloga in naloga vrtcev in šol pri vzgoji in izobraževanju otrok s posebnimi potrebami. Ljubljana.
- [6.] Pišot, R. in Planinšec, J. [2005]. Struktura motorike v zgodnjem otroštvu. Koper: Univerza na Primorskem.